

NORWEGIAN
PSYCHOLOGICAL
ASSOCIATION

INTERNATIONAL TEST COMMISSION

ITCs retningslinjer for testbruk, norsk oversettelse

8. oktober 2013, **Versjon 1.2**

Endelig versjon,

Dokumentreferanse: ITC-G-TU-20131008

Oversettelsen er godkjent av Norsk Psykologforening.

Innholdet i dette dokumentet er beskyttet av opphavsrettigheter, og tilhører International Test Commission (ITC © 2013). Alle henvendelser knyttet til bruk, tilpasninger eller oversettelse av dette dokumentet rettes til post@psykologforeningen.no.

Formelt vedtatt

Den engelskspråklige versjonen av dette dokumentet ble formelt vedtatt av ITCs råd i juni 1999, i et møte i Graz i Østerrike. *The European Federation of Professional Psychologists Associations* (EFPA) sin arbeidsgruppe for tester og testing sluttet seg til disse retningslinjene i et møte i Roma i juli 1999.

Publisert på internett

Den engelskspråklige versjonen av dette ble offisielt publisert under ITCs generalforsamling i juli 2000 i Stockholm, og kan finnes på ITCs hjemmeside <http://www.intestcom.org>

Utgivelse

Den engelskspråklige versjonen av ble skriftlig publisert i *International Journal of Testing*, ITCs offisielle tidsskrift: International Test Commission (2001). International Guidelines for Test Use, *International Journal of Testing*, 1(2), 93-114.til ITC

Norsk Psykologforening vil takke medlemmer av Testpolitisk Utvalg for bidrag til oversettelsen og etterfølgende kvalitetssikring.

Vennligst referer til dette dokumentet som:

International Test Commission (ITC). International Guidelines on Guidelines on Test Use Norwegian Version. Translation authorized by the Norwegian Psychological Association

Originaldokumentet refereres til som:

International Test Commission (2001). International Guidelines for Test Use, *International Journal of Testing*, 1(2), 93-114.

TAKK FOR BIDRAG

Disse retningslinjene ble utarbeidet for ITCs råd av Professor Dave Bartram. Forfatteren er takknemlig for assistanse med gjennomføringen av prosjektet fra Iain Coyne, og vil samtidig takke følgende personer som deltok på samlingen i Dublin i 1997, og som ga verdifulle innspill til utviklingen av disse retningslinjene.

Ms. Dusica Boben, Produktivnost, SLOVENIA
Mr. Eugene Burke, British Psychological Society, ENGLAND
Dr. Wayne Camara, The College Board, USA
Mr. Jean-Louis Chabot, ANOP, FRANCE
Mr. Iain Coyne, University of Hull, ENGLAND
Dr. Riet Dekker, Swets and Zeitlinger, NEDERLAND
Dr. Lorraine Eide, US Office of Personnel Management, USA
Prof. Rocio Fernandez-Ballesteros, EAPA, SPANIA
Mr. Ian Florance, NFER-NELSON, ENGLAND
Prof. Cheryl Foxcroft, Test Commission of South Africa, SØR-AFRIKA
Dr. John Fremer, The College Board, USA
Ms. Kathia Glabeke, Commissie Psychodiagnostiek, BELGIA

Prof. Ron Hambleton, University of Massachusetts at Amherst, USA
Dr. Karin Havenga, Test Commission of South Africa, SØR-AFRIKA
Dr. Jurgen Hogrefe, Hogrefe & Huber Verlagsgruppe, TYSKLAND
Mr. Ralf Horn, Swets and Zeitlinger, TYSKLAND
Mr. Leif Ter Laak, Saville & Holdsworth Ltd., ENGLAND
Dr. Pat Lindley, British Psychological Society, ENGLAND
Mr. Reginald Lombard, Test Commission of South Africa, SØR-AFRIKA
Prof. Jose Muniz, Spanish Psychological Association, SPANIA
Ms. Gill Nyfield, Saville & Holdsworth Ltd., ENGLAND
Dr. Torleiv Odland, Norsk Psykologforening, NORGE
Ms. Berit Sander, Danish Psychologists' Association, DANMARK
Prof. Francois Stoll, Federation Suisse des Psychologues, SVEITS

Forfatteren retter også en takk til alle de andre personer og organisasjoner som bidro med tilbakemeldinger under de ulike stadiene av prosessen og under konferansepresentasjoner.

OPPSUMMERING

Retningslinjene omhandler kompetanser (kunnskap, ferdigheter, evner og andre personlige egenskaper) testbrukere trenger. Disse kompetansene er spesifisert som målbare prestasjonskriterier. Disse kriteriene danner igjen grunnlaget for en spesifisering av nødvendige kompetanser som forventes demonstrert hos personer som ønsker å kvalifisere seg som testbruker. Slike kompetanser dekker problemstillinger som profesjonelle og etiske standarder for testbruk, rettighetene til testtakeren og andre parter involvert i testprosessen, valg og vurdering av alternative tester, testadministrasjon, skåring og tolkning, samt rapportskrivning og tilbakemelding av resultater.

Siden retningslinjene relaterer seg direkte til forhold som gjelder testbruk, har de også implikasjoner for standarder for testkonstruksjon og brukerdokumentasjon (tekniske manualer og brukermanualer), i tillegg til standarder som gjelder tilgjengeliggjøring av tester og informasjon om tester.

Retningslinjene omfatter enhver prosedyre brukt til *kartlegging*, uavhengig av administrasjonsform; uavhengig av om metoden er utviklet av profesjonelle testutviklere og uavhengig av om metoden baserer seg på spørsmålsett eller utførelse av oppgaver (for eksempel arbeidsprøver og psykomotoriske sporingsoppgaver). Disse retningslinjene for testbruk bør betraktes som styrende for alle slike prosedyrer, enten de er definerte som *psykologiske tester* eller *pedagogiske tester*, uavhengig av tilgjengelig teknisk dokumentasjon.

Mange av disse retningslinjene vil også gjelde for andre kartleggingsprosedyrer som ikke omfattes av begrepet *test*. Disse retningslinjene kan ha relevans for enhver kartleggingsprosedyre som inngår i situasjoner der mennesker evalueres i en seriøs og målrettet sammenheng, hvor brudd på retningslinjene kan resultere i personlig tap eller psykologisk ubehag (som ansettelsesintervjuer, vurderinger av arbeidsprestasjon, diagnostiske vurderinger av læringsstøttebehov med mer).

Innhold

TAKK FOR BIDRAG	2
OPPSUMMERING	4
INNLEDNING	6
Hovedformålet	6
Behovet for internasjonale retningslinjer	6
Mål og målsettinger	6
Utvikling av retningslinjene	7
Hvem retningslinjene er til for	9
Kontekstuelle faktorer	9
Kunnskap, forståelse og ferdigheter	10
RETNINGSLINJENE	12
Retningslinjenes omfang	12
Del 1. Ta ansvar for etisk testbruk	13
DEL 2: Demonstrere god praksis ved bruk av tester	14
REFERANSER	21
VEDLEGG A. Utgangspunkt for organisasjonsinterne retningslinjer for testbruk	22
VEDLEGG B. Retningslinjer for etablering av kontrakter mellom partene i en testprosess	23
VEDLEGG C. Momenter å overveie under forberedelse av testing av mennesker med funksjonshemming	25

INNLEDNING

Hovedformålet

En kompetent testbruker skal benytte tester på en hensiktsmessig, profesjonell og etisk forsvarlig måte, og ta i betraktning behov og rettigheter til alle de involverte i testprosessen, formålet med testingen, i tillegg til den større sammenhengen testingen inngår i.

Dette oppnås ved å sikre at testbrukeren har den nødvendige kunnskapen om tester og forståelsen av testbruk som er nødvendig for å kunne gjennomføre en god prosess.

Behovet for internasjonale retningslinjer

Fokuset for *International Test Commission (ITC)* sitt prosjekt er å utvikle retningslinjer for god testbruk, og å fremme best mulig praksis i kartleggingsprosesser. Det arbeidet som hittil har blitt gjort av ITC for å fremme god praksis ved tilpasning av tester (Hambleton, 1994; Van de Vijver, F. & Hambleton, R., 1996), er et viktig skritt i retning av å sikre lik kvalitet på testeversjoner tilpasset ulike kulturer og språk. På møtet i Aten i 1995 vedtok ITCs råd et forslag om å utvide dette målet til å omfatte retningslinjer for rettferdig og etisk bruk av tester, som igjen kunne danne grunnlag for en standard for opplæring og spesifisering av testbrukernes kompetanse.

Internasjonale retningslinjer for testbruk er nødvendige av mange årsaker:

- Det er store forskjeller mellom land med hensyn til hvorvidt de, om i det hele tatt, har lovpålagt kontroll av testbruk og konsekvensene for de som blir testet. Noen nasjonale fagsammenslutninger har lovfestet registrering av psykologer, andre ikke. Noen har mekanismer for kontroll av kvaliteten på testbruk i regi av ikke-psykologer, andre ikke. Et sett av internasjonalt aksepterte retningslinjer vil gi nasjonale psykologforeninger og andre relevante fagorganer og -organisasjoner støtte i arbeidet med å utvikle standarder i land hvor slike standarder i dag enten er mangelfulle eller ikke-eksisterende.
- Tilgangen til å kjøpe eller bruke testmateriell varierer i stor grad fra land til land. I noen land er denne tilgangen forbeholdt psykologer, mens det i andre land kreves akkreditering fra formelt godkjente nasjonale testleverandører. I andre land står testbrukere fritt til å skaffe seg testmateriell fra lokale eller internasjonale leverandører uten restriksjoner.
- Et antall velkjente instrumenter har dukket opp på internett, uten referanser til testutviklere eller leverandør, og uten noen henvisninger til testsikkerhet, noe som bryter med opphavsretten.
- Innenfor segmentet arbeidslivstester har større arbeidsmobilitet internasjonalt økt behovet for tester tilpasset arbeidssøkere på tvers av landegrenser, ofte ved at testene administreres fra ett land på vegne av en potensiell arbeidsgiver som befinner seg i et annet land.
- I USA og Storbritannia utvikles løsninger for Internettbasert testing, både i yrkes- og utdanningsammenheng. Dette medfører en rekke problemstillinger relatert til standarder for administrering og kontroll av testprosessen, inkludert testsikkerhet.

Mål og målsettinger

Det langsiktige målet for dette prosjektet er å etablere retningslinjer som spesifiserer nødvendig kompetanse (kunnskaper, ferdigheter, evner og andre personlige karakteristika) hos testbrukere. Kompetansen spesifiseres som målbare prestasjonskriterier. Disse kriteriene legges til grunn når indikasjoner på kompetanse som forventes av personer som ønsker kvalifisering som testbruker spesifiseres. Kompetansen må inneholde følgende:

- profesjonelle og etiske standarder for testbruk,
- rettighetene til testtakeren og eventuelle andre parter involvert i testprosessen,
- valg og vurdering av alternative tester,
- testadministrering, skåring og tolkning,
- rapportskriving og tilbakemelding.

Siden retningslinjene direkte relaterer seg til testbruk, har de også implikasjoner for:

- standarder for testkonstruksjon,
- standarder for brukerdokumentasjon, slik som tekniske manualer og brukermanualer,
- standarder som gjelder leveranse av og tilgjengelighet for tester og relatert informasjon.

Disse retningslinjene er utviklet av spesialister innenfor psykologisk og pedagogisk testing (det vil si psykologer, psykometikere, testleverandører og testutviklere) fra flere land. Intensjonen med dokumentet ikke å «finne opp» nye retningslinjer, men heller å sammenfatte eksisterende retningslinjer, etablerte praksisstandarder og andre relevante dokumenter, og på den måten tilby et overordnet rammeverk.

Utvikling av retningslinjene

Retningslinjene bør betraktes som et utgangspunkt eksisterende lokale standarder kan sammenlignes med for å sikre internasjonal konsistens og at de dekker det de skal. Ved å bruke retningslinjene som referanse eller utgangspunkt for utvikling av dokumenter med et lokalt fokus (for eksempel praksisstandarder eller regler for testtakernes rettigheter), legges det til rette for høy grad av internasjonal konsistens.

Arbeidet med retningslinjene startet med å samle inn tilgjengelige teststandarder, praksisstandarder, standarder for testbruk osv. fra flere ulike land¹. Selv om de er basert på alle disse kildene, er de nåværende retningslinjene særlig påvirket av:

- *The Australian Psychological Society (APS) Supplement to guidelines on the use of Psychological Tests (Kendall et al., 1997)*
- *The British Psychological Society (BPS) Level A and Level B standards for occupational test use (Bartram, 1995, 1996)*
- *The American Educational Research Association (AERA), American Psychological Association (APA), & National Council on Measurement in Education (NCME) (1985) Standards for educational and psychological testing*
- *American Association for Counseling and Development (AACD) Responsibilities of Users of Standardized Tests (Schafer, W.D., 1992)*
- *The CPA (Canadian Psychological Association, 1987) Guidelines for Educational and Psychological Testing*

APS-dokumentet har vært særlig verdifullt, da det sammenfatter mye av informasjon som finnes i BPS-dokumentet og amerikanske publikasjoner, og i tillegg bygger på publikasjoner fra *South African National Institute for Psychological Research (NIPR)*, samt ulike testleverandørers veiledninger for testbrukere. APS-dokumentet inneholder også mye av det som kom ut av det banebrytende arbeidet til *Joint Committee on Testing Practices (JCTP) Test User Qualifications Working Group (TUQWG)* for en databasert tilnærming for å fremme god testbruk (for eksempel Eyde et al., 1988, 1993; Moreland et al., 1995). Også JCTP's arbeid med etableringen av *Code of*

¹ En oversikt over materialet som dannet utgangspunktet for prosessen er tilgjengelig, og kan etterspørres.

Fair Testing Practices in Education (JCTP, 1988; Fremer, Diamond & Camara, 1989) er inkludert. Vedlegg B baserer seg på nyere arbeid fra JCTP (JCTP, 2000) om testtakers rettigheter og ansvar.

Innholdet i primærkildene ble analysert og utsagn kategorisert under 14 hovedoverskrifter. Der det var hensiktsmessig ble ulike utsagn fra flere kilder slått sammen til ett dekkende utsagn. Utsagnene ble også modifisert slik at de fikk samme format (som: *Kompetente testbrukere vil forsøke å...*, eller *Kompetente testbrukere kan...*).

Denne første struktureringen, med 14 hovedoverskrifter og innhold, dannet førsteutkastet for rammeverket. Dette *rammeverksdokumentet* var utgangspunktet for et internasjonalt arbeidsseminar som ble arrangert i Dublin i juli 1997. Hensikten med arbeidsseminaret var å vurdere og evaluere alle aspektene ved et rammeverksdokument og målet var å produsere et utkast til retningslinjer som ville oppleves som aktuelle og akseptable på tvers av landegrensene. I løpet av arbeidsseminaret ble rammeverksdokumentet gjennomgått i detalj, og forbedringsforslag relatert til form, struktur og innhold ble samlet. Etter arbeidsseminaret gjennomgikk så rammeverksdokumentet en omfattende revisjon (versjon 2.0) og ble deretter distribuert til alle som hadde deltatt for kommentarer. Utkast til et eget dokument med alle kommentarer og forslag til versjon 2 av rammeverksdokumentet ble også utarbeidet (versjon 3.1).

Versjon 3.1 av rammeverksdokumentet ble, sammen med et strukturert skjema for innhenting av innspill, distribuert til et bredt utvalg av nøkkelpersoner og -organisasjoner for kommentarer. Totalt 200 eksemplarer ble sendt ut, hvorav 28 ble returnert i utfylt stand. Blant respondentene inngikk APA, BPS og et utvalg europeiske fagsammenslutninger. Sommeren 1998 ble retningslinjene revidert med utgangspunkt i de innkomne kommentarene, og 200 eksemplarer av de oppdaterte retningslinjene (versjon 4.1) ble sendt ut for ytterligere innspill. Totalt 18 formelle responser på de reviderte retningslinjene (versjon 4.1) ble samlet inn, i tillegg til et antall mer uformelle kommentarer, samlet inn per e-post eller i forbindelse med møter.

I utarbeidelsen av den nåværende versjonen av retningslinjene (versjon 2000), er det lagt stor vekt på å bygge på alle innspillene, som uten unntak har vært nyttige og konstruktive.

Tanken bak disse retningslinjene er at de skal oppfattes som støttende, ikke begrensende. Det er viktig at de representerer universelle nøkkelpinsipper for god testbruk, uten å påtvinge unødvendig ensretting, det være seg mellom ulike land eller mellom ulike bruksområder.

Den foreslåtte strukturen skiller mellom tre hovedtyper av kompetanse:

1. Profesjonelle og etiske standarder for god praksis relatert til hvordan testprosessen gjennomføres, inkludert hvordan testbrukerne forholder seg til andre involvert i prosessen.
2. Kunnskap, forståelse og ferdigheter relatert til selve testprosessen: nødvendige ferdigheter hos testbrukere.
3. Kunnskap og forståelse som er nødvendig for å kunne informere om og begrunne testprosessen.

Disse tre komponenter er forskjellige, samtidig som de er uløselig knyttet sammen i praksis.

Retningslinjene har sitt utgangspunkt i ett hovedformål, som kan karakteriseres som mandatet («*mission statement*») for testbrukere. Mandatet danner utgangspunktet for utviklingen av retningslinjene, der hver enkelt retningslinje utgjør ett aspekt av testbrukerkompetanse som bidrar til hovedformålet.

Sammen med hovedformålet sier retningslinjenes omfangsbeskrivelse hvem de gjelder for, hvilke kartleggingsformer de omfatter, i tillegg til det som berører konteksten for kartleggingen.

Dette dokumentet inneholder:

1. Hovedformål og retningslinjenes omfang
2. Spesifiseringer av testbrukerkompetanse relatert til etisk testbruk
3. Spesifiseringer av testbrukerkompetanse relatert til god praksis for bruk av tester

Hvem retningslinjene er til for

Retningslinjene gjelder bruk av tester i en profesjonell kontekst. De er dermed primært rettet mot:

- personer som kjøper og oppbevarer testmateriell
- personer som er ansvarlig for å velge ut tester og ta beslutninger om testers anvendelse
- personer som administrerer, skårer eller tolker tester
- personer som gir råd til andre på grunnlag av testresultater (som konsulenter innenfor personalutvalgelse, utdanning og yrkesrådgivning, og leder- og personalutvikling)
- personer involvert i rapportering av testresultater og tilbakemelding av testresultater til testkandidater

Retningslinjene vil også ha relevans for andre som er involvert i testbruk, som definert overfor. Disse inkluderer:

- testutviklere
- testleverandører
- personer som gir opplæring av testbrukere
- testtakere og deres pårørende (som foreldre, ektefeller og partnere)
- fagorganisasjoner og andre foreninger som er engasjert i bruken av psykologiske og pedagogiske tester
- myndigheter og politikere

Selv om retningslinjene primært relaterer seg til profesjonell praksis, vil de fleste aspektene ved hvordan god testbruk defineres også ha relevans for testbruk innen forskning.

Retningslinjene er ikke ment å dekke enhver type kartleggingsmetodikk (som ustrukturerte eller semi-strukturerte intervjuer og gruppeøvelser) eller enhver situasjon der kartlegging skjer (som *assessment*- eller utviklingssentre). Samtidig vil mange av retningslinjene sannsynligvis ha relevans for kartleggingssituasjoner utover ren psykologisk og pedagogisk testing (som *assessment*- og utviklingssentre, semi-strukturerte og strukturerte intervjuer, og kartlegging relatert til seleksjon, yrkesrådgivning og veiledning).

Kontekstuelle faktorer

Retningslinjene ble utviklet med tanke på internasjonal anvendelse, og kan benyttes som utgangspunkt for spesifikke, lokale standarder, tilpasset lokal kontekst. Det er en kjensgjerning at mange faktorer påvirker hvordan standarder administreres og anvendes i praksis. Slike faktorer må tas i betraktning ved tolkning av retningslinjene, og hva de betyr innenfor en lokal kontekst og i bestemte sammenhenger.

Faktorene som må vurderes når retningslinjene omarbeides til spesifikke standarder inkluderer:

- sosiale, politiske, institusjonelle, språklige og kulturelle forskjeller mellom kartleggingssituasjoner
- lovverket i det landet der testingen finner sted
- eksisterende nasjonale retningslinjer og praksisstandarder definert av profesjonelle psykologiske sammenslutninger og foreninger
- forskjeller mellom individuelle og gruppebaserte kartlegginger

- forskjeller relatert til testsituasjon (pedagogiske, kliniske, arbeidsrelaterte og andre kartleggingssituasjoner)
- hvem testresultatene primært er ment for (for eksempel testtakere, deres foreldre eller verge, testutviklere, arbeidsgiver eller annen tredjepart)
- forskjeller relatert til bruken av testresultatene (for eksempel som beslutningsunderlag, som i ansettelsesprosesser, eller som informasjonsunderlag i rådgivnings- og veiledningsprosesser)
- i hvilken grad situasjonen gir anledning til å kontrollere nøyaktigheten av tolkninger, og revidere disse i lys av senere tilkommet informasjon

Kunnskap, forståelse og ferdigheter

Kunnskap, forståelse og ferdigheter er selve grunnlaget for testbrukerkompetanse. Innholdet og detaljnivået for den påkrevde kunnskapen, forståelsen og ferdighetene vil trolig variere avhengig av hvilket land det er snakk om, av bruksområde, og av påkrevd kompetansenivå for å bruke en gitt test.

Retningslinjene inneholder ikke detaljerte beskrivelser av de nødvendige forutsetningene. Samtidig er det viktig å spesifisere relevant kunnskap, relevante ferdigheter, evner, og andre personlige karakteristika når retningslinjene skal anvendes i spesifikke situasjoner. Denne spesifiseringen inngår som del av kontekstualiseringsprosessen der generelle retningslinjer omformes til spesifikke standarder. Hovedområdene som beskriver grunnleggende kunnskap, forståelse og ferdighet må dekke følgende:

Relevant deklarativ (teoretisk) kunnskap. Dette inkluderer:

- kunnskap om grunnleggende psykometriske prinsipper og prosedyrer, i tillegg til tekniske krav til tester (som reliabilitet, validitet og standardisering)
- tilstrekkelig kunnskap om tester og målemetoder til å kunne forstå testresultater riktig
- kunnskap om og forståelse av relevante teorier og modeller relatert til evner, personlighet eller andre psykologiske begreper, eller psykopatologi, nødvendig for riktig valg av tester og ditto tolkning av resultater
- kunnskap om relevante tester og testleverandører for eget praksisområde

Praktiske kunnskaper og ferdigheter. Disse inkluderer:

- kunnskaper og ferdigheter relatert til spesifikke kartleggingsprosedyrer eller instrumenter, inkludert datamaskinbaserte kartleggingsprosedyrer
- spesialisert kunnskap og praktiske ferdigheter knyttet til bruk av tester som inngår i eget repertoar av kartleggingsinstrumenter
- kunnskap om og forståelse av konstruktet eller konstruktene som danner grunnlaget for testskårene, der dette er viktig for å kunne trekke valide konklusjoner fra testresultatene

Retningslinjene dekker:

Generelle oppgaverelaterte ferdigheter. Dette inkluderer:

- gjennomføring av relevante aktiviteter som testadministrering, rapportering og tilbakemelding til testkandidater og andre relevante personer
- muntlige og skriftlige kommunikasjonsferdigheter tilstrekkelige for å forberede testtakere, testadministrering, rapportering av testresultater, og for kommunikasjon med relevante andre (som foreldre eller ansvarlige for relevante retningslinjer i en organisasjon)
- interpersonlige ferdigheter tilstrekkelige for å forberede testtakere, testadministrering og tilbakemelding av testresultater

Kunnskap og ferdigheter relatert til kontekst. Dette inkluderer:

- å vite når tester skal og ikke skal benyttes

- å vite hvordan integrere testing med andre og mindre strukturerte og objektive deler av kartleggingsprosessen (som bakgrunnsdata, ustrukturert intervju og referanser)
- kunnskap om aktuelle profesjonelle, rettslige og etiske spørsmål knyttet til testbruk, og praktiske implikasjoner av disse for testbruk

Oppgaverelaterte ferdigheter. Dette inkluderer:

- kunnskap om etiske retningslinjer og beste praksis for testbruk, testdata, tilbakemelding av testresultater, rapportskrivning og oppbevaring av rapporter, ansvar for oppbevaring og håndtering av testmateriell og testdata
- kunnskap om den sosiale, kulturelle og politiske konteksten testbruken inngår i, og på hvilke måter disse faktorene kan ha innvirkning på resultatene, hvordan de tolkes og deres anvendelse

Ferdigheter relatert til problemhåndtering. Dette inkluderer:

- å kunne håndtere problemer, vansker og avvik fra rutiner
- å kunne håndtere testtakerens spørsmål under testadministreringen osv.
- å kunne håndtere situasjoner knyttet til potensielt misbruk av testen, eller misforståelser knyttet til testskårer og hvordan disse tolkes

RETNINGSLINJENE

Retningslinjenes omfang

Ethvert forsøk på å gi en presis definisjon av *test* eller *testing* som prosess vil sannsynligvis mislykkes fordi den vil kunne utelate prosedyrer som burde inkluderes, og inkludere prosedyrer som burde ekskluderes. I tråd med målsetningen for disse retningslinjene, bør begrepene *test* og *testing* tolkes bredt. Hvorvidt en kartleggingsprosedyre omtales som *test* eller ikke er uvesentlig. Disse retningslinjene vil være relevante for mange kartleggingsprosedyrer som ikke benevnes som *tester*, eller som forsøker å unngå betegnelsen *test*. Heller enn å gi en enkeltstående definisjon, er de følgende utsagnene et forsøk på å definere retningslinjenes omfang.

- Testing innbefatter et bredt spekter av prosedyrer til bruk innen psykologisk, yrkesmessig og pedagogisk kartlegging
- Testing kan inkludere prosedyrer for å måle både normal og abnormal eller dysfunksjonell adferd
- Testprosedyrer er vanligvis utformet for administrering under nøye kontrollerte eller standardiserte betingelser som inkluderer systematiske skåringsprotokoller
- Disse prosedyrene resulterer i prestasjonsrelaterte mål, og innebærer at slutninger trekkes basert på adferdsutsnitt
- Prosedyrer som kan resultere i kvalitativ klassifisering eller rangering av mennesker (for eksempel basert på type) omfattes også

Enhver prosedyre benyttet til *testing* i tråd med beskrivelsene overfor bør anses som en *test*, uavhengig av administrasjonsform, om den er utviklet av en profesjonell testutvikler eller ei, og uavhengig av om den baserer seg på testledd eller oppgaver, eller mentale operasjoner (som arbeidsprøver og psykomotoriske springstester).

Tester bør ha dokumentasjon på reliabilitet og validitet knyttet til formålet. På samme måte bør det også finnes dokumentasjon som underbygger tolkninger av testskårene. Denne dokumentasjonen bør være tilgjengelig for testbrukeren, og for uavhengig granskning og evaluering av uavhengig tredjepart. I den grad viktig informasjon er presentert i form av vanskelig tilgjengelige tekniske rapporter, bør testleverandøren gjøre tilgjengelig en skriftlig oppsummert beskrivelse som også inneholder referanser.

Disse retningslinjene for testbruk bør anses å omfatte alle prosedyrer som nevnt overfor, uavhengig av om disse benevnes *psykologiske tester* eller *pedagogiske tester*, og uavhengig av om det foreligger tilgjengelig teknisk dokumentasjon.

Mange av disse retningslinjene vil også gjelde for andre kartleggingsprosedyrer som ikke omfattes av begrepet *test*. Disse retningslinjene kan ha relevans for enhver kartleggingsprosedyre som inngår i situasjoner der mennesker evalueres i en seriøs og målrettet sammenheng, hvor brudd på retningslinjene kan resultere i personlig tap eller psykologisk ubehag (som ansettelsesintervjuer, vurderinger av arbeidsprestasjon, diagnostiske vurderinger av læringsstøttebehov med mer).

Retningslinjene omfatter ikke skjemaer og annet som kan ha en overfladisk likhet med tester, der det fremgår tydelig at det intenderte formålet er underholdning (som livsstilsrelaterte inventorer i blader og aviser).

Del 1. Ta ansvar for etisk testbruk

Kompetente testbrukere bør:

1.1. Opptre på en profesjonell og etisk forsvarlig måte

- 1.1.1. Fremme og opprettholde profesjonelle og etiske standarder
- 1.1.2. Være seg bevisst aktuelle profesjonelle og etiske spørsmål og debatter relatert til bruken av tester innenfor eget felt
- 1.1.3. Implementere tydelige retningslinjer for testing og testbruk
- 1.1.4. Sørge for at også ansatte og samarbeidspartnere følger gjeldende profesjonelle og etiske retningslinjer for adferd
- 1.1.5. Kommunisere på en hensynsfull måte, tilpasset testtakeren og andre relevante parter
- 1.1.6. Representere testmetodikk og testbruk på en positiv og balansert måte i og overfor media
- 1.1.7. Unngå situasjoner der en kan ha, eller kan oppleves å ha, egeninteresse i resultatet av kartleggingen, eller der vurderingen kan skade forholdet til klienten

1.2. Sikre egen testbrugerkompetanse

- 1.2.1. Arbeide innenfor grensene for vitenskapelige prinsipper og dokumentert erfaring
- 1.2.2. Definere og opprettholde strenge standarder for egen kompetanse
- 1.2.3. Kjenne til begrensninger for egen kompetanse, og virke innenfor disse grensene
- 1.2.4. Holde seg oppdatert med relevante endringer og fremskritt knyttet til benyttede tester og testutvikling, inkludert endringer i lovverk og politikk som kan ha betydning for tester og testbruk

1.3. Ta ansvar for egen bruk av tester

- 1.3.1. Kun levere testtjenester man som testbruger er kvalifiserte for, basert på tester man er kvalifiserte for
- 1.3.2. Ta ansvaret for valg av tester og anbefalinger som blir gitt
- 1.3.3. Gi deltakere i testprosessen tydelig og adekvat informasjon om etiske prinsipper og lovmessige forhold som gjelder psykologisk testing
- 1.3.4. Sikre at testtakeren har en klar forståelse av roller og ansvar i testsituasjonen, og hvordan disse er fordelt mellom testadministrator og testtaker
- 1.3.5. Være oppmerksom på eventuelle utilsiktede konsekvenser av testbruk
- 1.3.6. Bestrebe seg for å unngå at involverte i testprosessen utsettes for skade eller ubehag

1.4. Sikre at testmaterieell oppbevares sikkert

- 1.4.1. Sikre at testmaterieell oppbevares på en sikker måte, med kontrollert tilgang
- 1.4.2. Respekttere opphavsrett og avtaler knyttet til en test, inkludert forbud mot kopiering eller distribusjon, elektronisk eller på andre måter, uavhengig av om mottagere er kvalifiserte eller ikke
- 1.4.3. Beskytte testens integritet ved ikke å trene individer på faktisk testinnhold eller annet øvingsmaterieell, og på den måten på urettferdig vis påvirke deres testprestasjoner
- 1.4.4. Sikre at metodikken som ligger til grunn for tester ikke offentliggjøres på en slik måte at deres nytteverdi forringes

1.5. Sikre at testresultater behandles konfidensielt

- 1.5.1. Spesifisere hvem som skal ha adgang til resultater, og definere konfidensialitetsnivåer
- 1.5.2. Forklare det som berører konfidensialitet og personvern til testtakere og andre involverte før tester administreres
- 1.5.3. Sørge for at kun de som skal ha tilgang til testresultater faktisk får tilgang
- 1.5.4. Forsikre seg om at samtykke er innhentet før testresultater videreformidles
- 1.5.5. Sikre at lagrede testdata er beskyttet mot at uautoriserte personer får tilgang til disse
- 1.5.6. Etablere klare retningslinjer for hvor lenge testdata skal oppbevares
- 1.5.7. Fjerne navn og annen personidentifiserende informasjon før resultatene lagres/arkiveres når disse skal benyttes innen forskning, til normering eller andre statistiske formål

DEL 2: Demonstrere god praksis ved bruk av tester

2.1. Evaluere den potensielle nytten av testing i en kartleggingssituasjon

Kompetente testbrukere skal:

- 2.1.1. Gi en rasjonell begrunnelse for bruken av tester
- 2.1.2. Sikre at det har blitt foretatt en grundig analyse av klientens behov, bakgrunnen for henvisningen eller av aktuelle diagnostiske kategorier, testtakers tilstand eller stilling kartleggingen skal gjøres for
- 2.1.3. Forsikre seg om at de kunnskaper, evner, ferdigheter, ressurser eller andre karakteristika som testene er ment til å måle, faktisk korrelerer med relevant adferd innenfor den konteksten

slutningene skal knyttes til

- 2.1.4. Oppsøke andre relevante og utfyllende informasjonskilder
- 2.1.5. Vurdere fordelene og ulempene ved å bruke tester sett opp mot andre informasjonskilder
- 2.1.6. Sikre seg at alle tilgjengelige informasjonskilder tas med i vurderingen

2.2. Velge teknisk godt utformede tester som passer til situasjonen

Kompetente testbrukene skal:

- 2.2.1. Sette seg inn i tilgjengelig informasjon om potensielle, relevante tester (for eksempel ved å evaluere tilgjengelige prøveeksemplarer, lese uavhengige omtaler og lytte til ekspertuttalelser) før man velger å bruke en test
- 2.2.2. Forsikre seg om at testens tekniske dokumentasjon og brukerveiledning inneholder tilstrekkelig informasjon til å kunne evaluere følgende punkter:
 - a) testens rekkevidde eller dekning og testinnholdets representativitet, normgruppens egnethet, testinnholdets vanskelighetsgrad med mer
 - b) målenøyaktighet og reliabilitet dokumentert med utgangspunkt i relevante populasjoner
 - c) validitet (dokumentert med utgangspunkt i relevante populasjoner) og relevans for definert bruksområde
 - d) fravær av systematisk skjevhet ved bruk på aktuelle målgrupper
 - e) aksept fra testens målgrupper, inkludert opplevd rettferdighet og relevans
 - f) praktisk anvendbarhet, inkludert tidsbruk, kostnader og ressursbehov
- 2.2.3. Unngå bruk av tester som har utilstrekkelig eller uklar teknisk dokumentasjon
- 2.2.4. Bruke tester kun til formål der det foreligger relevant og adekvat dokumentasjon på validitet
- 2.2.5. Unngå å bedømme en test utelukkende på grunnlag av førsteinntrykk, anbefalinger fra testbrukere eller råd fra kommersielle aktører
- 2.2.6. Besvare henvendelser fra relevante interessenter (som testtakere, foreldre, ledere) ved å tilby informasjon som setter dem i stand til å forstå bakgrunnen for valg av test

2.3. Gjøre tilstrekkelig vurderinger av faktorer som omhandler rettferdighet i testsituasjoner

Når tester skal administreres til individer fra ulike populasjoner (for eksempel basert på kjønn, kulturell bakgrunn, utdanning, etnisk opprinnelse eller alder), skal kompetente testbrukere gjøre alt de kan for å sikre at:

- 2.3.1. Testene ikke har systematiske målefeil og egner seg for de ulike populasjonene de skal benyttes i
- 2.3.2. Begrepene som kartlegges er relevante for alle populasjonene testene skal benyttes i
- 2.3.3. Eventuelle prestasjonsrelaterte gruppeforskjeller relatert til testen er dokumentert

- 2.3.4. Dokumentasjon på hvordan testledd bidrar til gruppeforskjeller («*differential item functioning*» [*DIF*]) foreligger, om det er relevant
- 2.3.5. Det foreligger dokumentasjon på validitet til støtte for testens intenderte bruksområde for de ulike populasjonene den skal benyttes i
- 2.3.6. Konsekvenser av gruppeforskjeller som ikke er relevante for hovedformålet (som forskjeller i motivasjon til å svare, eller leseferdigheter) er minimerte
- 2.3.7. Retningslinjer som gjelder rettferdig testbruk tolkes alltid i tråd med lokale retningslinjer og lokalt lovverk

Når testing foregår på flere enn ett språk (nasjonalt eller internasjonalt), skal kompetente testbrukere gjøre alt de kan for å sikre at:

- 2.3.8. Hver språk- eller dialektversjon er utviklet innenfor rammene av strenge metodologiske prosedyrer i tråd med beste praksis
- 2.3.9. Testutviklerne har tatt hensyn til temaer som testinnhold, kultur og språk under utviklingen
- 2.3.10. Administratorene kan kommunisere på en klar og tydelig måte på det språket testen administreres på
- 2.3.11. Testtakerens språklige ferdighetsnivå vurderes på en systematisk måte, og passende språkversjon av testen velges, eventuelt at selve administrasjonen av testen gjennomføres på et annet språk enn språket som benyttes i testen

Når tester skal administreres til mennesker med funksjonshemninger, skal kompetente testbrukere gjøre alt de kan for å sikre at:

- 2.3.12. Det søkes råd fra relevante eksperter om potensielle effekter av de aktuelle funksjonshemningene på testprestasjoner
- 2.3.13. Potensielle testtakere konsulteres, og at deres behov og ønsker vektlegges
- 2.3.14. Testingen tilrettelegges på en adekvat måte i møte med testtakere med hørsels- eller synshemming, nedsatt førlighet, eller andre funksjonshemninger (som lærevansker, dysleksi med mer)
- 2.3.15. Bruk av alternative kartleggingsprosedyrer vurderes, heller enn modifisering av tester, (som andre, bedre egnede tester eller alternative former for strukturert kartlegging)
- 2.3.16. Det søkes råd fra relevante eksperter når behovet for tilrettelegging av kartleggingsprosedyren faller utenfor testadministratorens erfaring og kompetanse
- 2.3.17. Nødvendige modifiseringer er tilpasset den aktuelle funksjonshemningen på en slik måte at effekten på skårenes validitet minimeres
- 2.3.18. Informasjon om enhver modifiseringer av en test eller testprosedyre gjøres tilgjengelig for personer som tolker eller fatter beslutninger basert på testskårene, når tilbakeholdelse av slik informasjon kan resultere i feiltolkning av resultatene eller at det fattes urettferdige beslutninger

2.4. Gjøre nødvendige forberedelser før testing

Kompetente testbrukere skal gjøre alt de kan for å:

- 2.4.1. Forsikre seg om at personer som er involverte i kartleggingen i forkant får klar informasjon om testingens formål, hvordan de kan forberede seg, og hvilke prosedyrer som skal følges
- 2.4.2. Informere testtaker om hvilke språk- eller dialektversjoner testen er tilgjengelig på
- 2.4.3. Sørge for at testtakerne får tilgang til godkjent øvelses-, eksempel-, eller forberedelsesmateriell om dette er tilgjengelig, dersom dette er i tråd med anbefalt praksis for gjeldende tester
- 2.4.4. På en klar og tydelig måte opplyse testtakerne om deres rettigheter og plikter
- 2.4.5. Sørge for eksplisitt samtykke i forkant av enhver testing fra testtakere, deres foresatte, verger eller representanter
- 2.4.6. I situasjoner hvor gjennomføring av tester er valgfritt, forklare for de involverte konsekvensene av å gjennomføre eller ikke gjennomføre testen, slik at de er i stand til å foreta et et informert valg
- 2.4.7. Gjøre nødvendig praktiske forberedelser ved å forsikre seg om at:
 - (a) forberedelsene er i tråd med det som spesifiseres i testleverandørens manual
 - (b) lokalisering og fasiliteter for testingen er avtalt god tid i forveien, og det fysiske miljøet er tilrettelagt, trygt, stille, fritt for avledninger og ellers velegnet til formålet
 - (c) nødvendig testmateriell er tilgjengelig og er sjekket for markeringer eller annet fra tidligere kandidater (gjelder ved papirbasert testadministrasjon)
 - (d) testadministreringen gjennomføres av personer med tilstrekkelig kompetanse
 - (e) hensiktsmessige tilpasninger er gjort ved testing av personer med funksjonshemninger
- 2.4.8. Forutse sannsynlige problemer i testadministrasjons situasjonen og motvirke disse gjennom grundig forberedelse av testmateriell og instruksjoner

2.5. Administrere testene på riktig måte

Kompetente testbrukere sørger for å:

- 2.5.1. Etablere en trygg og god relasjon med testtakerne gjennom å ta i mot og informere dem på en positiv måte
- 2.5.2. Bestrebe seg på å bidra til å redusere nervøsitet og uro hos testtakere og unngå å skape eller forsterke unødvendig nervøsitet
- 2.5.3. Sørge for at mulige forstyrrende faktorer (som klokkealarmer, mobiltelefoner, etc) er fjernet fra testrommet
- 2.5.4. Sørge at testtakerne har alt nødvendig materiell før testingen starter
- 2.5.5. Administrere tester med adekvat kontroll overav testsituasjonen

- 2.5.6. Gi testinstruksjoner på testtakernes morsmål, så sant det er mulig, også der testen er ment å kartlegge kunnskaper om eller ferdigheter i et sekundærspåk
- 2.5.7. Holde seg strengt til retningslinjene og instruksjonene i testmanualen, men samtidig gjøre rimelige tilpasninger for personer med funksjonshemninger
- 2.5.8. Lese testinstruksjonene på en klar og rolig måte
- 2.5.9. Gi tilstrekkelig med tid til eksempeloppgaver
- 2.5.10. Observere og registrere avvik fra testprosedyrene
- 2.5.11. Observere og nøyaktig registrere responstider når det er relevant
- 2.5.12. Forsikre seg om at alt testmateriell kan gjøres rede for etter endt testøkt
- 2.5.13. Administrere tester på måter som gir adekvat og hensiktsmessig grad av kontroll over selve testsituasjonen og testtakers identitet
- 2.5.14. Forsikre seg om at alle som er involvert i testadministrasjonen har nødvendig opplæring
- 2.5.15. Forsikre seg om at testtakere ikke forlades uten tilsyn eller blir utsatt for forstyrrelser og distraksjoner under kontrollerte testbetingelser
- 2.5.16. Gi passende hjelp til testtakere som viser tegn til unødige ubehag, eller viser høy grad av nervøsitet

2.6. Skåre og analysere testresultater nøyaktig

Kompetente testbrukere skal:

- 2.6.1. Følge standardiserte skåringsprosedyrer nøyaktig
- 2.6.2. Transformere råskårer til relevante standardiserte skalaer
- 2.6.3. Velge relevante skalatyper tilpasset formålet for kartleggingen
- 2.6.4. Kontrollere konvertering av skårer og andre administrative prosedyrer og forsikre seg om at alt er korrekt
- 2.6.5. Forsikre seg om at det ikke trekkes ugyldige konklusjoner som følge av bruk av utdaterte normer eller normer som ikke er relevant for gruppen testpersonen tilhører
- 2.6.6. Der det er relevant, beregne sammenlagte skårer ved hjelp av standardformler og beregningsformler
- 2.6.7. Etablere prosedyrer for å sikre at usannsynlige eller urimelige skårer oppdages
- 2.6.8. Klart og tydelig benevne anvendte skalaer i skriftlige rapporter, og også tydelig beskrive anvendte normer, skalatyper og beregningsformler

2.7. Tolke resultater på en passende måte

Kompetente testbrukere skal:

- 2.7.1. Sørge for å ha god profesjonell forståelse av testens teoretiske eller konseptuelle grunnlag, tekniske dokumentasjon og retningslinjer for bruk og tolkning av testskårene
- 2.7.2. Sørge for å ha god forståelse av benyttede skalaer, karakteristika ved norm- eller sammenligningsgrupper, og av skårenes begrensninger
- 2.7.3. Ta nødvendige grep for å minimalisere effektene av ulike mulige fordommer man kan ha mot medlemmer av testtakerens kulturgruppe ved tolkning av testresultatene
- 2.7.4. Bruke passende norm- eller sammenligningsgrupper, der disse er tilgjengelige
- 2.7.5. Tolke resultatene i lys av tilgjengelig informasjon om personen som blir testet (inkludert alder, kjønn, utdanning, kultur etc), og ta hensyn til testens tekniske begrensninger, konteksten for kartleggingen, og behovene til de som har legitim interesse for resultatene av prosessen
- 2.7.6. Unngå å overgeneralisere resultatene på en test til trekk eller menneskelige karakteristika ved testpersonen som ikke er kartlagt av den aktuelle testen
- 2.7.7. Ta i betraktning den enkelte skalas reliabilitet, målefeil og andre faktorer som kan ha hatt innvirkning på testresultatene ved tolkning av skårene
- 2.7.8. Ta hensyn til tilgjengelig dokumentasjon på validiteten til begrepet som blir målt, og som er relevant for testtakerens relevante demografiske gruppe (som kultur, alder, sosial klasse og kjønn)
- 2.7.9. Kun benytte seg av skårer for å kvalifisere eller diskvalifisere kandidater når det foreligger dokumentasjon som understøtter validiteten av skårene benyttet som inkluderings- og ekskluderingskriterier
- 2.7.10. Være seg bevisst negative sosiale stereotypier rettet mot medlemmer av gruppen testtakeren tilhører (som etnisitet, alder, sosial klasse og kjønn) og unngå å tolke tester på en måte som bidrar til å opprettholde slike stereotypier
- 2.7.11. Ta i betraktning eventuelle avvik fra standardprosedyren for testadministrasjonen, både på individ- eller gruppenivå
- 2.7.12. Ta i betraktning eventuelle indikasjoner på at kandidaten har tidligere erfaring med testen der det finnes tilgjengelig informasjon om treningseffekter

2.8. Kommunisere testresultater klart og presist til relevante andre

Kompetente testbrukere skal:

- 2.8.1. Avgjøre hvem som på legitimt vis skal ha innsyn i testresultater
- 2.8.2. Presentere skriftlige eller muntlige rapporter for relevante interesserte parter, basert på informert samtykke fra testtakerne selv eller deres foresatte eller verge

- 2.8.3. Sikre at rapporter er tilpasset mottakernes forståelsesnivå, både teknisk og språklig
- 2.8.4. Kommunisere tydelig at testdata er kun én informasjonskilde, og alltid bør sees i sammenheng med annen tilgjengelig informasjon
- 2.8.5. Forklare hvordan vektleggingen av testresultatene avhenger av annen tilgjengelig informasjon om personene som vurderes
- 2.8.6. Sørge for at rapporter har en utforming og struktur som er tilpasset konteksten for kartleggingen
- 2.8.7. Sørge for at beslutningstakere får informasjon om hvordan testresultater kan benyttes for å underbygge deres beslutninger, når dette er hensiktsmessig
- 2.8.8. Forklare og gi faglig begrunnelse for praksisen når testresultater blir brukt for å klassifisere mennesker i kategorier (eksempelvis til diagnostiske formål eller i forbindelse med seleksjon til stillinger)
- 2.8.9. Inkludere en klar oppsummering i skriftlige rapporter, og, når det er relevant, også inkludere spesifikke anbefalinger
- 2.8.10. Gi muntlig tilbakemeldinger til testtakere på en konstruktiv og støttende måte

2.9. Vurdere testens egnethet for dens bruksområder

Kompetente testbrukere skal:

- 2.9.1. Holde oversikt over, og med jevne mellomrom evaluere endringer over tid i testpopulasjonen og kriteriemål som blir brukt
- 2.9.2. Kontinuerlig vurdere hvorvidt tester bidrar til diskriminering
- 2.9.3. Være seg bevisst behovet for å revurdere bruken av en test på nytt om det gjøres endringer av dens format, innhold eller administrasjonsmåte
- 2.9.4. Være seg bevisst behovet for å evaluere dokumentasjonen på validitet på nytt om en tests bruksområde endres
- 2.9.5. Såfremt mulig selv validere tester for deres bruksområde, eller delta i formelle valideringsstudier
- 2.9.6. Såfremt mulig bidra med testdata til testutviklere, testleverandører eller forskere, som kan benyttes til å oppdatere testens dokumentasjon av normer, reliabilitet og validitet

REFERANSER

- American Educational Research Association, American Psychological Association, & National Council on Measurement in Education (1985). *Standards for Educational and Psychological Testing*. Washington DC: American Psychological Association.
- Bartram, D. (1995) The Development of Standards for the Use of Psychological Tests in Occupational Settings.: The Competence Approach. *The Psychologist*, May, 219-223.
- Bartram, D. (1996) Test Qualifications and Test Use in the UK: The Competence Approach. *European Journal of Psychological Assessment*, 12, 62-71. Canadian Psychological Association. (1987). *Guidelines for Educational and Psychological Testing*. Ottawa: Canadian Psychological Association.
- Eyde, L. D., Moreland, K. L. & Robertson, G. J. (1988). *Test User Qualifications: A Data-Based Approach to Promoting Good Test Use*. Report for the Test User Qualifications Working Group. Washington DC: American Psychological Association.
- Eyde, L. D., Robertson, G. J., Krug, S. E. Et al. (1993) *Responsible Test Use: Case Studies For Assessing Human Behaviour*. Washington DC: American Psychological Association.
- Fremer, J., Diamond, E. E. & Camara, W. J. (1989). Developing a Code of Fair Testing Practices in Education. *American Psychologist*, 44, 1062-1067.
- Hambleton, R. (1994) Guidelines for adapting educational and psychological tests: A progress Report. *European Journal of Psychological Assessment*, 10, 229-244.
- Joint Committee on Testing Practices. (1988). *Code of Fair Testing Practices in Education*. Washington DC: Joint Committee on Testing Practices.
- Kendall, I., Jenkinson, J., De Lemos, M. & Clancy, D. (1997). *Supplement to Guidelines for the use of Psychological Tests*. Australian Psychological Society.
- Moreland, K.L., Eyde, L. D., Robertson, G. J., Primoff, E. S. & Most, R. B. (1995). Assessment of Test User Qualifications: A Research-Based Measurement Procedure. *American Psychologist*, 50, 14-23.
- Schafer, W. D. (1992). *Responsibilities of Users of Standardized Tests: RUST Statement Revised*. Alexandria, VA: American Association for Counseling and Development.
- Van de Vijver, F. & Hambleton, R. (1996). Translating tests: some practical guidelines. *European Psychologist*, 1, 89-99.

VEDLEGG A. Utgangspunkt for organisasjonsinterne retningslinjer for testbruk

Retningslinjene nedenfor tar utgangspunkt i at organisasjoner har behov for systematisk å evaluere sine retningslinjer for testbruk og sikre at alle involverte kjenner de interne testretningslinjene. Det er ikke bare større organisasjoner som har behov for klare retningslinjer for testbruk. Også små og mellomstore foretak som anvender tester bør på lik linje med de store være opptatte av å ha retningslinjer som regulerer testbruken, på samme måte som de har retningslinjer for å sikre god praksis og en sunn personalpolitikk innen HR-relaterte områder som helse og sikkerhet, like muligheter, og tilrettelegging for funksjonshemmede.

Mens de følgende momentene kan være nødvendig å tilpasse for individuelle testbrukere, er det fortsatt viktig at den enkelte testbruker har en klar forståelse av sine egne testretningslinjer, og kan kommunisere disse til andre.

Interne testretningslinjer utformes for å:

- sikre at personlige og organisatoriske mål nås
- sikre at potensielt misbruk av tester unngås
- kommunisere forpliktelse om å følge standarder for god praksis
- sikre at testbruken er hensiktsmessig for formålet
- sikre at tester ikke diskriminerer urettferdig
- sikre vurderinger basert på tilstrekkelig og relevant informasjon
- sikre at tester brukes kun av kvalifisert personell

Interne testretningslinjer må dekke de fleste, om ikke alle, av følgende temaer:

- riktig testbruk
- sikring av testmaterieell og -skårer
- hvem som har adgang til å administrere, skåre og tolke tester
- krav til kvalifikasjoner hos testbrukere
- krav til opplæring for testbrukere
- forberedelse for testtakere
- tilgangskontroll og sikkerhet
- tilgang til testresultater og forhold som gjelder konfidensialitet rundt testresultater
- tilbakemelding av resultater til testtakere
- hvilket ansvar tester har overfor testtakere før, under og etter gjennomføring av testing
- den enkelte testbrukers ansvar og plikter

De interne retningslinjene for testbruk må revurderes regelmessig, og oppdateres i tråd med utviklingen av tester og bruken av dem.

Relevante parter skal ha tilgang til, og bli informert om de interne testretningslinjene.

Ansvar for organisasjonens interne testretningslinjer bør ligge hos en kvalifisert testbruker med nødvendig autoritet til å implementere og sikre etterlevelse av retningslinjene.

VEDLEGG B. Retningslinjer for etablering av kontrakter mellom partene i en testprosess

Avtaler mellom testbrukeren og testtakeren bør være i tråd med det som er etablert som god praksis, lovverk og testbrukerens retningslinjer for testing. Dette vedlegget er ment som et eksempel på hvilke temaer en slik avtale kan dekke. Detaljene vil variere avhengig av konteksten for kartleggingen (som arbeidsliv, pedagogisk, klinisk, rettsmedisinsk) og lokale eller nasjonale forskrifter og lover.

Avtaler mellom testbruker, testtaker og andre parter er ofte implisitte og uuttalte (i hvert fall delvis). Å klargjøre forventninger, roller og hver enkelt aktørs ansvar kan bidra til å unngå misforståelser, ubehag og rettsvister.

Testbrukeren skal bestrebe seg på å:

- b.1. informere testtakere om deres rettigheter knyttet til bruk av og innsynsrett i egne testskårer
- b.2. gi beskjed god tid i forveien om eventuelle kostnader knyttet til testprosessen, hvem som har ansvaret for å dekke disse kostnadene, og frist for betaling
- b.3. behandle testtakerne med høflighet, respekt og upartiskhet, uansett etnisitet, kjønn, alder, funksjonshemming osv.
- b.4. benytte tester med dokumentert kvalitet, egnet for testtakerne og kartleggingens formål
- b.5. informere testtakerne i forkant om formålet med kartleggingen, hvilke tester som vil bli benyttet, hvem som vil få innsyn i testresultatene, og planlagt anvendelse av resultatene
- b.6. gi beskjed i forkant om når testen vil bli administrert og når resultatene er tilgjengelige, og om testtakerne eller andre vil få tilgang til utfylt testmateriell eller skårer
- b.7. sørge for at kun personer med tilstrekkelig opplæring administrerer tester, og at tolkningen av resultatene gjennomføres av faglig kvalifiserte personer
- b.8. forsikre seg om at testtakerne er informert dersom det er valgfritt å gjennomføre en test, og også er informert om eventuelle konsekvenser av å gjennomføre eller ikke gjennomføre testen
- b.9. forsikre seg om at testtakere kjenner til hvilke betingelser som eventuelt gir dem rett til å besvare testen på nytt, få den skåret på nytt, eller få skårene slettet
- b.10. forsikre seg om at testtakere kjenner til at de vil få en tilpasset tilbakemelding av testresultatene i etterkant av testadministrasjonen
- b.11. forsikre seg om at testtakere kjenner til at deres testresultater er konfidensielle innenfor rammene av lovverk og etablert beste praksis
- b.12. informere testtakere om hvem som vil ha tilgang til testresultatene deres, og under hvilke betingelser slikt innsyn vil skje
- b.13. forsikre seg om at testtakere er kjent med prosedyrer for å klage eller gjøre oppmerksom på eventuelle problemer.

Testbrukeren skal informere testtakere om at de forventes å:

- b.14. forholde seg til andre på en høflig og respektfull måte under kartleggingsprosessen,
- b.15. stille spørsmål i forkant av kartleggingsprosessen hvis de er usikre på bakgrunnen for testingen, hvordan testadministrasjonen vil foregå, hva som forventes av dem i prosessen, og hva som vil skje med testresultatene,
- b.16. rapportere om forhold de opplever vil gjøre testresultatene ugyldige, eller som bør tas med i vurderingen når testresultatene tolkes,
- b.17. følge testadministratorens instruksjoner,
- b.18. kjenne til konsekvensene av ikke å besvare en test, og være forberedt på selv å ta disse konsekvensene,
- b.19. sørge for at eventuell avtalt betaling for testgjennomføringen skjer innen avtalt frist.

VEDLEGG C. Momenter å overveie under forberedelse av testing av mennesker med funksjonshemming

Det kreves atskillig omtanke og ekspertise når måten å administrere en test på må endres for å tilpasse den til funksjonshemmedes behov. Som alltid må lokalt og nasjonalt lovverk og praksis tas i betraktning, og individets rettigheter knyttet til konfidensialitet må respekteres. Når informasjon søkes angående typer og nivåer av funksjonshemming bør spørsmålene kun angå informasjon relatert til hver persons evne til å delta i aktiviteter nødvendige for å kunne fullføre testen. Særlig forsiktighet bør utvises i testing i arbeidslivet.

Det finnes ingen enkel tommelfingerregel som kan brukes for å sikre at en test administreres på en rettferdig måte for personer med alle typer funksjonshemming. Det krever en profesjonell vurdering av hvorvidt det er bedre å bruke en alternativ evalueringsform, eller om det er mer hensiktsmessig å modifisere testen eller dens administrasjonsform. I praksis er det sjelden mulig å normere modifiserte tester på et stort nok utvalg personer med tilsvarende funksjonshemninger til å sikre testens sammenlignbarhet med den standardiserte versjonen. Imidlertid bør brukeren ta utgangspunkt i tilgjengelig informasjon om eksempelvis effekten av å endre tidsfrister, bruk av blindeskrift eller lydversjoner av tester, og gjøre de nødvendige justeringer i sine tolkninger. Om fullstendig standardisering av en modifisert testversjon ikke er mulig, bør pilottesting på små utvalg av individer gjennomføres når det er praktisk mulig.

Gitt mangelen på informasjon om prestasjoner til personer med funksjonsnedsettelse på tester (modifiserte eller ikke), er det ofte mer hensiktsmessig å benytte testresultater på en mer kvalitativ måte. De kan brukes som en indikasjon på kandidatens nivå på egenskapen som blir vurdert (evne, motivasjon, personlighet eller lignende), utfylt og understøttet av informasjon samlet inn ved hjelp av andre metoder.

Ved individuelle kartleggingsprosesser er det vanligvis mulig å tilpasse kartleggingsprosedyrene til testtakerens muligheter. Dette er som regel vanskeligere når flere kartlegges på en gang (for eksempel i seleksjonsprosesser i arbeidslivet). Her kan det være praktiske vansker knyttet til å variere administrasjonsform for enkeltindivider når testen eller testbatteriet administreres til en gruppe. Videre kan de involverte i prosessen betrakte slike forskjeller som urettferdige. Eksempelvis kan det å gi ekstra tid til å besvare testen resultere i at kandidater med funksjonsnedsettelse opplever seg stigmatisert, samtidig som øvrige kandidater kan oppleve seg forfordelt.

Råd om tilpasninger for testtakere med spesielle behov kan vanligvis fås fra organisasjoner for personer med funksjonsnedsettelse, så vel som fra de individuelle testtakerne med den aktuelle funksjonshemmingen. Det kan være hensiktsmessig, om loven tillater det, på en ikke-truende og støttende måte å spørre personer med funksjonsnedsettelse om det er eventuelle tilpasninger som bør vurderes. I mange tilfeller vil en slik direkte utsjekk med personen det gjelder muliggjøre tilstrekkelige kompensatoriske tiltak i selve testadministreringen, uten at det er nødvendig med endringer i selve testen.

De følgende punktene gir en generell veiledning i prosessen med å vurdere hvorvidt tilrettelegging av testadministrasjonen er nødvendig, og hvordan den bør gjennomføres. I noen tilfeller vil den aktuelle funksjonsnedsettelsen *ikke* bidra til variansen i testskårene, den kan bidra relevant til variansen for konstruktet som måles, eller den kan bidra til variansen på måter som er irrelevante for konstruktet som måles. I det første tilfellet er det ikke nødvendig med modifiseringer. I det siste tilfellet bør modifiseringer ha som mål å fjerne den irrelevante kilden til variansen (ved passende modifisering av testvilkårene eller ved å bytte til en mer passende test). I det andre tilfellet (variens relevant for konstruktet) vil modifisering av testen ha effekt på testskårenes relevans.

- c.1. Er det sannsynlig at funksjonsnedsettelsen vil ha effekt på testprestasjonen? Mange personer har funksjonsnedsettelse som ikke vil ha noe å si for testprestasjonen. I slike tilfeller vil det ikke være riktig med tilrettelegging.
- c.2. Om funksjonsnedsettelsen sannsynligvis vil ha effekt på testprestasjon, hvor relevant er denne effekten for konstruktet som måles? Eksempelvis kan en person med gikt i hånden oppleve problemer på en hurtigtest

som involverer skriving. Hvis evnen til å utføre manuelle oppgaver raskt er en del av konstruktet som måles, bør ikke testen endres. Men om formålet er å vurdere visuell respons hastighet, ville en alternativ responsmåte være mer hensiktsmessig.

- c.3. Når den aktuelle funksjonshemming er forholdsvis uviktig for konstruktet testen måler, men sannsynligvis vil påvirke individets testprestasjoner, bør en modifisering av testprosedyren vurderes
- c.4. Testbrukere bør alltid konsultere testmanualen og testleverandøren for veiledning om tilpasning, og for informasjon om alternative formater og prosedyrer
- c.5. Testbrukere bør også konsultere organisasjoner for den aktuelle funksjonsnedsettelsen for råd og veiledning om mulige konsekvenser av en spesifikk funksjonsnedsettelse, relevant litteratur eller dokumentasjon, og informasjon om hensiktsmessige, mulige tilpasninger
- c.6. Enhver modifisering av testen eller prosedyren for administrering av den bør dokumenteres nøye, sammen med resonnetet bak modifiseringen